

Ljubljana bi morala uvesti ukrep nizko emisijskih con za preprečitev zdravstvenih stroškov do 3,3 milijona evrov zaradi onesnaženja

Predlogi za čistejši zrak v Ljubljani s strani Inštituta za zdravje in okolje v imenu Partnerstva za okolje in zdravje in delovne skupine Okolje-zdravje znotraj mreže Plan B

Marec 2021

1. Koliko onesnaženje zraka vsako leto stane prebivalce Ljubljane?

Onesnaženje zraka vodi v prezgodnje smrti, izgubo zdravih let življenja, hospitalizacije in vesplošno zmanjšano blagostanje. Nekaj teh posledic ima tudi zelo jasne finančne posledice, medtem ko so bile druge posledice onesnaženosti zraka s strani ekonomistov »prevedene« v denarne ocene. Na podlagi [študije CE Delft](#), ki je raziskala z zdravjem povezane družbene stroške zaradi onesnaženosti zraka v 432 evropskih mestih v 30 državah, vemo, da prebivalce Ljubljane onesnaženost zraka vsako leto stane 434 milijonov evrov.

Kako se Ljubljana primerja z drugimi evropskimi mesti?

- Tukaj je [podroben seznam vseh 432 mest](#), razdeljenih po državah, skupni stroški pa znašajo 166 milijard evrov.
- Za primerjavo z drugimi evropskimi mesti si lahko ogledate [interaktivni zemljevid](#).

2. Koliko denarja vsak prebivalec Ljubljane izgubi zaradi onesnaženosti zraka?

Nihče od nas se ne more izogniti onesnaženosti zraka in ubežati njenim učinkom. Ne samo, da negativno vpliva na naše zdravje, ampak ima tudi neugodne finančne posledice. Vsak prebivalec Ljubljane zaradi onesnaženosti zraka v mestu letno izgubi 1502 €.

Za primerjavo Ljubljane z Mariborom in drugimi evropskimi mesti lahko uporabite [to spletno orodje](#).

3. Kateri ukrepi so bili v Ljubljani že sprejeti?

V Sloveniji imamo vsako leto okoli 1.840 prezgodnjih smrti zaradi onesnaženosti zraka, pri čemer so najbolj prizadete ranljive skupine naše družbe. Ljubljana je nacionalno politično in gospodarsko središče, kamor pride večinoma z osebnim avtomobilom dnevno 134.100 delovnih migrantov iz drugih občin. Zato potrebujemo regionalne ukrepe in strategije za mobilnost, ki bodo naslovile družbene stroške prometa. Mestna občina Ljubljana je že implementirala nekaj učinkovitih ukrepov za zmanjšanje onesnaženja zraka zaradi prometa in za samo zmanjšanje prometa v mestnem jedru. Med učinkovitimi ukrepi v pravi smeri za zmanjšanje onesnaženosti zraka so zaprtje starega mestnega jedra za avtomobilski promet,

sistem P+R v kombinaciji s podaljšanjem linij javnega potniškega prometa v sosednje občine, posebni vozni pasovi za avtobuse v mestnem jedru in sistem deljenja koles. Kljub temu pa je še veliko možnosti za izboljšave obstoječih sistemov. V zadnjem obdobju so namreč vidni negativni trendi na mestni in regionalni ravni. V Ljubljani ima namreč infrastruktura za aktivno mobilnost precej omejitev, še posebej izven mestnega jedra. Regionalno pa se pojavljajo pobude za gradnjo dodatnih cest in avtocest do Ljubljane ali do drugih regionalnih središč (npr. Maribor), kar je jasen signal, da bo v mestih čedalje več osebnih avtomobilov in prometa. To pa pomeni, da bo za obiskovalce in prebivalce Ljubljane onesnaženost zraka čedalje večja. Poleg povečanja zdravstvenih družbenih stroškov zaradi onesnaženosti zraka bodo povečali tudi drugi negativni učinki, ki so povezani s hrupom, prometnimi nesrečami, emisijami toplogrednih plinov zaradi povečanega prometa. Na podlagi izkušenj pa vemo, da povečanje kapacitet cestnega omrežja samo po sebi ne vodi v zmanjšanje prometnih zamaškov.

4. Kateri ukrepi bi bili najbolj učinkoviti za zmanjšanje onesnaženosti zraka v Ljubljani?

Na podlagi študije *Onesnaženost zraka in prometne politike v mestih* (v izvirniku [Air pollution and transport policies at the city level](#)) smo analizirali karakteristike Ljubljane z vidika prebivalstva, podnebja, geografije, urbanega načrtovanja, ipd. Priporočamo uvedbo nizko emisijskih con v jedru Ljubljane, povečanje kapacitet javnega prometa, izboljšanje infrastrukture za kolesarje in pešce ter uvedbo dodatnih ukrepov, ki jih priporoča študija. S tem bi lahko preprečili do 3,3 milijona evrov družbenih stroškov zaradi onesnaženosti zraka. Dodatno predlagamo še elektrifikacijo mestnih in primestnih avtobusov ter izboljšanje shem deljenja osebnih avtomobilov (car-sharing).

Utemeljitev

Navedeni priporočeni ukrepi so na vrhu seznama 28-ih ukrepov, ki jih je analizirala študija.